

Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi: 11.12.2020
Kabul Tarihi: 03.04.2021

Research Article
Received: 11.12.2020
Accepted: 03.04.2021

Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüklere göre Türkiye - BRICS rekabet gücü analizi (2008-2019)*1

Nurdan Kuşat²

Doç.Dr., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
nurdankusat@isparta.edu.tr
0000-0002-2823-8948

Ece Atlas Denli

Bilim Uzmanı
eecatlas@outlook.com
0000-0003-3461-7933

ÖZ

Günümüzün ekonomik düzeni 'Kapitalizm', tüm dünya ekonomilerini ihracata dayalı sanayileşme stratejilerini benimsemeye zorlamaktadır. Uygulanan dışa açık politikalar ülkeler arası rekabeti artırmaktadır. Başlangıçta fiyat üzerinden gerçekleşen rekabet, ileri aşamada fiyat dışı rekabete dönüşmektedir. Bu rekabetteki başarı şansını ülkenin o üretim sahasındaki karşılaştırmalı üstünlüğüne, bir başka ifadeyle rekabet avantajına bağlıdır. Rekabet avantajı rekabet gücü ile ölçülebilecek bir değerdir. Fakat maalesef ülkelerin uluslararası rekabet gücünü ölçme konusunda tek ve kesin bir yol bulunmadığı gibi, ticari performanslarının ölçülmesi amacıyla düzenlenmiş tek bir endeks de bulunmamaktadır. Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi (Revealed Comparative Advantage-RCA), rekabet gücünün ölçülmesi amacıyla Balassa tarafından geliştirilmiş ve dış ticaretteki mal gruplarına göre rekabet gücünü ölçen bir endekstir. RCA endeksi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada; 21. yüzyılın yükselen ekonomileri olarak tanımlanan BRICS ülkeleri ile Türkiye'nin rekabet güçleri karşılaştırılmaktadır. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin BRICS ülkelerine karşı rekabet avantajı yakaladığı tek mal grubunun 'Gıda ve Canlı Hayvanlar Mal Grubu' olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler:

Rekabet Gücü,
Açıklanmış
Karşılaştırmalı
Üstünlükler, BRICS,
Türkiye.

JEL Kodları: F140.

Turkey - BRICS competitiveness analysis according to revealed comparative advantage (2008-2019)

ABSTRACT

Today's economic order 'Capitalism' forces all world economies to adopt export-based industrialization strategies. Implemented foreign policies increase competition among countries. Competition based on price at the beginning turns into non-price competition at an advanced stage. The chance of success in this competition depends on the comparative advantage of the country, in other words, its competitive advantage in that production area. Competitive advantage is a value that can be measured with competitiveness. Unfortunately, there is no single and precise way to measure the international competitiveness of countries, nor is there a single index designed to measure their commercial performance. Revealed Comparative Advantage (RCA) is an index developed by Balassa for the purpose of measuring competitiveness and measures competitiveness according to the foreign trade goods groups. By using the RCA index, this study is carried out to compare Turkey's competitiveness power with BRICS countries known as the 21st century's emerging economies. The findings show that Turkey captures competitive advantage towards the BRICS countries only in 'Food and Livestock Group of Commodities'.

Keywords:

Competitiveness,
Revealed Comparative
Advantage, BRICS,
Turkey.

JEL Codes: F140.

* Atıf vermek için/To cite: "Kuşat, N. & Denli, E. A. (2021). Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüklere göre Türkiye - BRICS rekabet gücü analizi (2008-2019). *KOCATEPEİİBFD*, 23(1), 94-111. <https://doi.org/10.33707/akuiibfd.839333>

¹ Bu çalışma, 2019 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi'nde Nurdan Kuşat danışmanlığında Ece Atlas Denli tarafından hazırlanan "Türkiye - BRICS ülkeleri dış ticaretinin sektörel rekabet gücü analizi: (2008-2017) dönemi üzerine bir uygulama" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Extended Summary

Globalization and regionalization practices have become widespread particularly with the Bretton Woods Agreement signed after World War II and its products such as the International Monetary Fund (IMF), World Bank (WB) and the General Agreement on Customs Tariffs and Trade (GATT). The process has reached an unavoidable dimension as the developed country based Multinational Companies started to produce worldwide. The most important impact of these developments on the national economies has been on foreign trade. Because both globalization and regionalization movements need the liberalization of world trade. A liberal world trade, on the other hand, increases the degree of competition between countries and throws out countries that cannot adapt to the competition. For this reason, especially developing countries desire to transform the process in their favor by creating economic unions.

In this study; while measuring the competitiveness of BRICS (Brazil, Russian Federation, India, China, South Africa), which is a kind of cooperation organization, it is also aimed to make a comparison with Turkey. The answer to the "Why BRICS?" is, their high growth rates and their share in world production besides the increasing foreign trade volumes of the BRICS countries. Turkey is also an emerging economy in the world. That is why this study was carried out to measure the competitiveness of Turkey and BRICS countries and to determine the production areas where BRICS countries, as well as Turkey, have a competitive advantage.

In our study covering the period of 2008-2019 to achieve the aforementioned objectives; Balassa's (1965) Revealed Comparative Advantages (RCA) index calculations are used. The data used in the index calculations were obtained from the statistics published on the official website of the United Nations. The Standard International Trade Classification SITC-Rev 4 classification was used to create sectors/commodity groups, and the evaluation was made over 10 different commodity groups.

The findings show that there is only one commodity group in which Turkey has a competitive advantage against all of the BRICS countries. This is the "Food and Livestock Group". Another commodity group that provides a competitive advantage for Turkey in Turkey-BRICS foreign trade has been identified as "Machinery and Transportation Vehicles Goods Group". In this group of goods, it is observed that Turkey cannot achieve a competitive advantage only against China. This commodity group is also the commodity group that is outstanding in Turkey's exports.

The commodity group in which Turkey has the least competitive advantage against BRICS countries is determined as "Crude Materials, Inedible, Except Fuels". Turkey has a competitive advantage against China and India in this group of goods, but this advantage is not seen against Brazil, Russia and South Africa.

It is understood from our findings and evaluations that the BRICS countries, Brazil, Russia and South Africa, particularly transform their natural resource wealth into a competitive advantage, while China and India transform their existing labor intensity into an advantage in different commodity groups. In addition, it is understood from the RCA results that Turkey's factor endowment exhibits similar characteristics to China and India, which proves that the real competitors of Turkey are these two countries; while Turkey's trade with other BRICS countries much more becomes complementary to each other's deficiencies.

To determine the exact policy required to increase Turkey's competitiveness against BRICS countries, it would not be advisable to act only based on RCA values for main commodity groups. For this reason, the commodity groups with the strongest competitive advantage against BRICS should be evaluated together with the sub-commodity groups. Ultimately, this study revealed Turkey's competitive advantage in "Food and Livestock" and "Machinery and Transport Equipment" over BRICS. However, further studies need to focus on the sub-commodity groups of these two commodity groups and the real foreign trade and competition policies should be determined after this process. It will be possible only in this way to reduce the waste of resources in Turkey, increase productivity and increase the income obtained from foreign trade.

I. Giriş

20. yy. dünya ekonomisi tarihinde yaşanan pek çok ilginç gelişmeye şahitlik etmiştir. Bu gelişmelerden en önemlisi de, bu yüzyılın hakim ekonomik sistemi olan kapitalizmin, yüzyılın başından sonuna kadar ağır darbeler almasına karşın, her darbenin arkasından daha da güçlenerek yeniden doğması olmuştur. Sanayi Devrimleri neticesinde artan üretimin ranta dönüştürülme çabaları, Kapitalist Ekonomik Düzeni besleyen en önemli unsurdur. Her ne kadar savaş ve kriz dönemlerinde dünya üretiminde azalmalar meydana gelse de üretim hiç durmamış ve bir şekilde artarak yoluna devam etmiştir. Bu süreç önce küreselleşme ve sonrasında da bölgeselleşme hareketlerini ivmeleyerek, kapitalist sistemi besleyen liberal dış ticaret uygulamalarını dünya genelinde yaygınlaştırmıştır.

Küreselleşme ve bölgeselleşme uygulamaları özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında ABD'nin önderliğinde bir grup ülke tarafından imzalanan Bretton Woods Anlaşması ve bu anlaşmanın ürünü olan Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (WB) ve Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) ile yaygınlaşmıştır. Gelişmiş ülke merkezli Çok Uluslu Şirketlerin dünya çapında üretim gerçekleştirmeye başlamalarıyla da süreç, önüne geçilemez bir boyuta kavuşmuştur.

Kısaca özetlemeye çalıştığımız tüm bu gelişmelerin ülke ekonomilerine en önemli etkisinin, dış ticaret üzerinde olduğunu belirtmek gerekir. Çünkü hem küreselleşme hem de bölgeselleşme hareketleri, dünya ticaretinin liberalleşmesine ihtiyaç duymaktadır. Liberal bir dünya ticareti ise, ülkeler arasında rekabetin derecesini artırmakta, rekabete uyum sağlayamayan ülkeleri sistem dışına atmaktadır. Gelişmiş ülkeler rekabet açısından çok fazla zorlukla karşılaşmalar da gelişmekte olan ülkeler için dünya pazarlarında rekabet gücü yakalamak zorlayıcı olmaktadır.

Rekabet gücünün kazanılması için tek başına hareket etmenin zor olacağını anlayan ülkeler, iktisadi birlikler oluşturarak yaşanan süreci lehlerine dönüştürme arzusunda dırlar. Bu çalışmada; BRICS olarak isimlendirilen ve bir tür iş birliği oluşumu olarak dikkat çeken bu iş birliği kuruluşunun rekabet gücü ölçülürken, Türkiye ile bir kıyaslama yapılması da amaçlanmaktadır. 'Neden BRICS?' sorusunun yanıtı ise; BRICS ülkelerinin artan dış ticaret hacimlerinin yanında, yüksek büyüme hızları ve dünya üretimindeki paylarında saklıdır. Türkiye de dünyanın yükselen ekonomilerinden bir diğeri olarak kabul edilmektedir. Bu nedendir ki bu çalışma; 21.yy'da dünya ticaretine yön vereceği düşünülen Türkiye ve BRICS ülkelerinin rekabet gücünü ölçmek ve Türkiye'nin yanı sıra BRICS ülkelerinin de rekabet avantajına sahip oldukları üretim sahalarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda bahsedilen amaçlara ulaşabilmek adına 2008-2019 yıl aralığını kapsayan çalışmamızda; Balassa'nın (1965) Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (Revealed Comparative Advantages – RCA) endeksi hesaplamaları kullanılmaktadır. Endeks hesaplamalarında kullanılan veriler Birleşmiş Milletlerin resmi internet sitesinde yayımlanan istatistiklerden (United Nations Comtrade Database, 2019 ve 2021) elde edilmiş olup, sektörlerin/mal gruplarının oluşturulmasında ise Uluslararası Standart Ticaret Sınıflama Sistemi SITC-Rev 4 sınıflandırmasından yararlanılmış ve değerlendirme 10 farklı mal grubu üzerinden gerçekleştirilmiştir.

II. Yükselen Ekonomiler: Türkiye ve BRICS

BRICS; Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'nın İngilizce yazılımındaki baş harflerinin yan yana gelmesiyle oluşan bir kısaltmadır. BRICS kısaltmasıyla tanımlanan bu ülkeler, günümüz dünyasının yükselen ekonomileri olarak gösterilmektedir. İlk olarak BRIC adıyla 4 yükselen ekonomiyi içine alan bu kısaltma, yakın geçmişte yanına 5. ülkeyi de alarak BRICS ismiyle adlandırılmaya başlamıştır. BRIC terimi ilk kez 2001 yılında bir kurumsal yatırım şirketi olan Goldman Sachs tarafından kullanılmış ve 2003 yılında hazırlanan bir raporda da BRIC'in hala dünyanın gelişmekte olan dört büyük ülkesi olduğuna, bunun yanı sıra Güney Afrika'nın da ekonomik potansiyeline dikkat çekilmiştir (Wilson & Purushothaman, 2003, s. 11).

BRICS ülkelerinin ekonomik krizden çok daha az etkilenmesi ve çok daha kısa sürede kendisini toplayabilme yeteneğine sahip olması nedeniyle, bu ülkelerin küresel büyümenin itici gücü olduğu kabul edilmektedir (Simon, 2011, s. 7). Canela vd. (2006, s. 2) de bu görüşü teyit etmekte ve BRICS ülkelerinin son yıllarda OECD içerisinde yer alan tüm ülkelerden daha hızlı bir şekilde büyüdüğüne dikkat çekmektedir. Standard ve Poors (2009, s. 2) ise bu ülkelerin ekonomik performanslarının geçmiş yıllara ait ortalama değerleri aştığını ve yabancı sermaye yatırımlarında da önemli gelişmelere imza attıklarını belirtmektedir.

Bu ülkelerin büyümelerinde rol oynayan iç ve dış dinamikler birbirinden farklı olmakla birlikte, Çin ve Hindistan'ın önemli miktarda beşerî sermayeye, Brezilya'nın zengin doğal kaynaklara, Rusya'nın zengin doğal kaynakların yanı sıra kalifiye beşerî sermayeye, Güney Afrika'nın ise hem doğal kaynak hem de beşerî sermayeye sahip olduğu bilinmektedir. Aslında BRICS ülkelerini dünya ekonomisine entegre olma konusunda mükemmel kılan güç bu ülkelerin ekonomik potansiyellerinin çeşitliliğinden gelmektedir (O'Neill vd., 2005, s. 3).

BRICS ülkelerinin ekonomik potansiyellerini değerlendirebilmek için, bu ülkelerin dünya dış ticareti içerisindeki paylarını hem ithalat hem de ihracat açısından gözlemlemek anlamlı olacaktır. Bu amaçla dört adet tablo düzenlenmiş olup; Tablo 1 BRICS ülkelerinin 2008-2019 yıl aralığındaki ihracat verilerini, Tablo 2 ise ithalat verilerini göstermektedir. Tablo 3 Türkiye ve BRICS ülkeleri ihracatının toplam dünya ihracatı içerisindeki payını, Tablo 4' de bu ülkelerin toplam dünya ithalatı içerisindeki payını sunmaktadır.

Tablo 1: Türkiye ve BRICS Ülkeleri İhracat Değerleri (Milyar \$)

Yıllar	Türkiye	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Güney Afrika
2008	128,3	196,9	467,9	181,8	1430,6	73,7
2009	97,5	151,5	301,7	176,5	1201,6	53,6
2010	111,8	200,1	397,0	220,2	1577,7	82,4
2011	133,4	253,7	516,9	301,0	1898,3	97,3
2012	139,1	239,9	519,6	289,4	2048,7	89,9
2013	148,4	239,3	521,6	334,1	2209,0	88,2
2014	154,3	222,7	494,7	315,0	2342,2	85,8
2015	136,4	188,7	342,4	259,0	2271,5	75,4
2016	134,2	182,3	284,5	255,9	2096,3	70,4
2017	150,3	214,9	356,7	291,8	2262,8	82,9
2018	168,0	239,8	451,4	322,4	2494,2	92,6
2019	180,8	225,3	426,7	323,2	2498,5	88,0

Kaynak: UN Comtrade Database (<https://comtrade.un.org/data/>)

Tablo 1, BRICS ülkeleri içerisinde Çin'in ezici ihracat yoğunluğunu ortaya koyarken, ihracat kapasitesi açısından Çin'i sırasıyla Rusya, Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika takip etmektedir. Türkiye'nin ihracat değerleri ise; Güney Afrika hariç olmak üzere; Çin, Rusya, Hindistan ve Brezilya'nın gerisinde kalmaktadır.

Tablo 2: Türkiye ve BRICS Ülkeleri İthalat Değerleri (Milyar \$)

Yıllar	Türkiye	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Güney Afrika
2008	196,9	172,9	267,0	295,8	1132,5	87,5
2009	139,2	127,7	170,8	243,0	1005,5	63,7
2010	183,0	181,7	228,9	311,6	1396,0	83,0
2011	234,5	226,2	306,0	408,7	1743,3	102,7
2012	228,9	223,1	316,1	436,3	1818,1	104,1
2013	236,5	239,7	314,9	428,3	1949,9	103,3
2014	235,0	229,1	286,5	428,3	1959,2	99,7
2015	203,7	171,4	182,5	355,7	1600,5	85,5
2016	192,1	137,5	182,2	333,7	1523,9	74,7
2017	217,2	150,7	228,1	407,8	1792,4	82,7
2018	223,0	181,2	240,2	507,6	2134,9	93,6
2019	210,3	177,3	247,1	478,8	2068,9	89,3

Kaynak: UN Comtrade Database (<https://comtrade.un.org/data/>)

BRICS ülkelerinin ithalat değerlerine baktığımızda, Çin'in yine diğer ülkelerden açık ara farkla ön sırada yer aldığı görülmektedir. BRICS ülkeleri ithalat sıralamasına göre Çin'i Hindistan, Rusya, Brezilya ve Güney Afrika takip etmektedir. Türkiye ise mevcut ithalat değeri ile Çin, Hindistan ve Rusya'nın arkasında, Brezilya ve Güney Afrika'nın ise önünde yer almaktadır.

Tablo 1 ve Tablo 2'deki ihracat ve ithalat değerleri, Türkiye'nin BRICS iş birliği oluşumundaki ülke dış ticaret verilerinden çok da farklı verilere sahip olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3: Türkiye ve BRICS Dünya İhracat Değer ve Payları (Milyar \$ - %)

Yıllar	Türkiye İhracatı	BRICS İhracatı	Dünya İhracatı	Türkiye İhracatı Dünya %'si*	BRICS İhracatı Dünya %'si*
2008	128,3	2351	16170	0,79	14,54
2009	97,5	1885	12563	0,78	15,01
2010	111,8	2478	15306	0,73	16,19
2011	133,4	3067	18342	0,73	16,72
2012	139,1	3188	18517	0,75	17,21
2013	148,4	3392	18966	0,78	17,89
2014	154,3	3461	19007	0,81	18,21
2015	136,4	3137	16556	0,82	18,95
2016	134,2	2890	16043	0,84	18,01
2017	150,3	3209	17738	0,85	18,09
2018	168,0	3601	19472	0,86	18,49
2019	180,8	3562	18933	0,95	18,81

Kaynak: UN Comtrade database (<https://comtrade.un.org/data/>) ve WTO Data (<https://timeseries.wto.org/>)

* Hesaplamalar tarafımızdan yapılmıştır.

Türkiye ve BRICS ülkelerinin dünya ihracatı içerisindeki değer ve % paylarının yer aldığı Tablo 3, BRICS ülkelerinin dünya ihracat paylarının 2008-2019 yıl aralığında %14,54'lerden yaklaşık olarak %19'lara yükseldiğini ortaya koymaktadır. Bunun anlamı ise BRICS iş birliği örgütünün, dünya ihracatının yaklaşık beşte birini gerçekleştirdiğidir. Türkiye'nin ihracat kapasitesi ise incelenen yıllar itibariyle artış göstermiş olmakla birlikte, %0,95 yani %1'e yaklaşan bir dünya ihracat payı sergilemektedir.

Tablo 4: Türkiye ve BRICS Dünya İthalat Değer ve Payları (Milyar \$ - %)

Yıllar	Türkiye İthalatı	BRICS İthalatı	Dünya İthalatı	Türkiye İthalatı Dünya %'si *	BRICS İthalatı Dünya %'si *
2008	196,9	1956	16170	1,22	12,10
2009	139,2	1610	12563	1,11	12,82
2010	183,0	2201	15306	1,20	14,38
2011	234,5	2787	18342	1,28	15,20
2012	228,9	2898	18517	1,24	15,65
2013	236,5	3036	18966	1,25	16,01
2014	235,0	3003	19007	1,24	15,80
2015	203,7	2395	16556	1,23	14,47
2016	192,1	2252	16043	1,20	14,04
2017	2172	2661	17738	1,22	15,01
2018	223,0	3158	19827	1,12	15,92
2019	210,0	3062	19263	1,09	15,89

Kaynak: UN Comtrade database (<https://comtrade.un.org/data/>) ve WTO Data (<https://timeseries.wto.org/>)

* Hesaplamalar tarafımızdan yapılmıştır.

Tablo 4, BRICS ülkeleri ithalat payının 2008-2019 yıl aralığında %12'lerden, yaklaşık olarak %16'lara yükselen yapısını göstermektedir. Türkiye ithalat payı ise incelenen yıl aralığında %1,22'lik düzeyden, %1,09'luk bir düzeye küçüktü olsa bir gerileme gerçekleştirmiştir.

3 ve 4. Tabloları birlikte değerlendirdiğimizde, BRICS dış ticaretinin dünya ticareti içerisinde artan payı daha net anlaşılmaktadır. Fakat 1 ve 2. tabloları da bu değerlendirmenin içerisine çektiğimizde Çin dış ticaretinin bu iş birliği örgütündeki ağırlığı dikkat çekmektedir. Türkiye'nin dünya ticaretindeki payı küçük olmakla birlikte, BRICS içerisinde yer alan Brezilya ve Güney Afrika gibi ülkelerin ticaret değerlerinden daha fazla ticari işlem gerçekleştirdiği de gözden kaçırılmamalıdır.

Türkiye, BRICS ülkeleri arasında yer alması muhtemel olan ülkelerden birisi olarak gösterilmektedir (Altundal, 2014, s. 35). Yukarıdaki tablolar da bu durumu destekler niteliktedir. Hatta Türkiye'nin 1999 ve 2001 yılında yaşadığı krizler sonrasında göstermiş olduğu performans, dönemin İngiltere Başbakanı David Cameron tarafından takdir edilmiş ve Türkiye'nin AB'nin BRIC'i olarak tanımlanmasının uygun olacağı belirtilmiştir (Schiller, 2011, s. 28). Bu nedenledir ki Türkiye'nin küresel ekonomiler içerisindeki yeri ve BRICS ülkeleriyle olan ticari ilişkileri gün geçtikçe daha fazla önem kazanmaktadır (Kuşat, 2015, s. 223).

III. Literatür Taraması

Ekonomi literatüründe ülkelerin uluslararası rekabet gücünü ölçme konusunda tek ve kesin bir yol bulunmadığı gibi, ticari performanslarının ölçülmesinde kullanılmak amacıyla düzenlenmiş birkaç klasik endeks bulunmaktadır (Wziatek & Kubiak, 2003). Bu endekslerin geliştirilmesinde klasik dış ticaret teorilerindeki karşılaştırmalı üstünlükler kuramından yola çıkılmış ve bu endeksler yardımıyla firma-sektör-ülke bazlı rekabet gücü ölçümleri gerçekleştirilebilmiştir. Sarıçoban & Kösekehyaoglu'nun (2017, s. 424) yapmış oldukları çalışmada, geliştirilen endekslerle ilgili ayrıntılı bir gelişim sürecinden bahsedilmekte; dış ticaret verileri kullanılarak rekabet gücü ölçme girişiminin Liesner (1958)'le başlayıp, Balassa (1965) ve Vollrath (1991) ile son aşamaya taşındığı ayrıntılı bir şekilde belirtilmektedir. Literatürde yer alan bu endekslerin kimisi sadece ihracat değerleri üzerinden hesaplamaların yapılmasına imkân tanıırken, kimisinin sadece ithalat değerlerine göre hesaplamaların yapılmasına imkan tanıdığı, hatta kimisinin de ihracat ve ithalat değerlerine birlikte yer verdiği gözlenmektedir (Sarıçoban & Kösekehyaoglu, 2017, ss. 426-438).

Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi (Revealed Comparative Advantage-RCA), rekabet gücünün ölçülmesi amacıyla Balassa tarafından geliştirilmiştir (Bilas & Bošnjak; 2015). Ayrıca bu endeks literatürde en yaygın şekilde kullanılan endekslerden olup, bir ülkenin sadece ihraç ettiği mal gruplarına göre rekabet gücünü ölçen bir endekstir (Gacaner Atış, 2014). Balassa sonrasında da bu endeksin farklı versiyonlarının kullanıldığı bilinmekle birlikte De Benedictis & Tamberi'nin (2002) RCA endeksleri üzerinde

gerçekleştirmiş oldukları çalışma sonuçları Balassa'nın orijinal endeksinin diğer rekabet gücü ölçümünde kullanılan endekslere göre daha az sınırlama getirdiğini göstermektedir.

Gerek yerli gerek yabancı literatürde Balassa'nın RCA endeksinden yararlanılarak gerçekleştirilmiş pek çok çalışma bulunmaktadır. Farklı ülkeler ve farklı sektörler üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmalardan bazılarını Tablo 5'de yer verilmiştir.

Tablo 5: Balassa'nın RCA Endeksine Göre Yapılmış Bazı Yerli ve Yabancı Çalışmalar

Araştırmacı	Yıl	Karşılaştırma Yapılan Ülkeler/Ülke Grupları	İncelenen Sektör
Kaitila & Widgren	1999	Baltık ülkeleri – AB	Genel
Ferto & Hubbard	2002	Macaristan – AB	Genel
Altay & Gacaner	2003	Türkiye – Çin	Tekstil ve Hazır Giyim
Hatırlı vd.	2003	Türkiye – AB	Tekstil ve Hazır Giyim
Erlat & Erlat	2004	Türkiye – 12 Ortadoğu Ülkesi	Genel
Çoban & Kök	2005	Türkiye – AB	Tekstil
Kösekahyaoğlu & Özdamar	2005	Türkiye – Çek Cumhuriyeti -Macaristan - Polonya - Estonya	Genel
Hossain	2006	Bangladeş	Su Ürünleri
Seyoum	2007	Genel	Hizmet
Serin & Civan	2008	Türkiye – AB	Domates, Zeytinyağı ve Meyve Suyu
Jayawickrama & Thangavelu	2008	Singapur-Çin-Hindistan	Endüstri
Yücel	2010	Türkiye – Çin	Tekstil ve Hazır Giyim
Amighini vd.	2011	İtalya	Genel
Kara & Erkan	2011	Türkiye	Emek Yoğun
Riaz & Jansen	2012	Pakistan	Tarım
Barattieri	2014	ABD – Japonya - Almanya – Çin	Hizmet
Mahajan vd.	2015	Hindistan – İrlanda - İsrail	İlaç
Özdemir & Kösekahyaoğlu	2018	Türkiye - İtalya - Almanya - Azerbaycan - ABD - İspanya - Portekiz - Yunanistan - Kazakistan - Hollanda	Fındık, Zeytinyağı, Kuru Kayısı
Kuşat	2019a	Türkiye-Çin-Endonezya-Hindistan-AB28-Vietnam	Su Ürünleri
Kuşat	2019b	Türkiye-ABD-İspanya-Tayland-Çin Fransa	Turizm

IV. Çalışmanın Amaç, Yöntem ve Bulguları

IV.1. Çalışmanın Amaç ve Yöntemi

Çalışmanın amacı, Türkiye ve BRICS ülkelerinin sektörel rekabet gücünü ölçerek, Türkiye ve bu ülkeler için olası uzmanlaşma alanlarını belirlemektedir. “Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler” yaklaşımı, ülkelerin uzmanlaşma alanlarının ve üstünlük seviyelerinin belirlenmesinde kullanılan geleneksel bir yöntem olarak dikkat çekmektedir (De Benedictis & Tamberi, 2002). Ayrıca bu yaklaşımın karşılaştırmalı üstünlüklerin belirlenmesinde yaşanan sorunları elimine etmek için iyi bir alternatif olduğu da bilinmektedir. Bu nedenle çalışmamızda, mevcut RCA endeksleri içerisinde en yaygın şekilde kullanılan; Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (Revealed Comparative Advantages – RCA) endeksi hesaplamaları kullanılmaktadır. Bu endeks yardımıyla Türkiye'nin BRICS ülkeleri karşısındaki sektörel rekabet gücü ölçümlemesi gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Balassa'ya ait RCA endeksini çalışmamızın uygulama bölümünde de kullandığımız haliyle aşağıdaki şekilde yazmak ve yorumlamak mümkündür (Balassa, 1965):

$$RCA_{ij} = (X_{ij} / X_{it}) / (M_{ij} / M_{it})$$

Bu eşitlikte;

- RCA_{ij} i ülkesinin j mal grubundaki açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük katsayısını;
- (X_{ij}) i ülkesinin j mal grubundaki ihracatını;
- (X_{it}) i ülkesinin toplam ihracatını;
- (M_{ij}) i ülkesinin j mal grubundaki ithalatını;

- (Mit) i ülkesinin toplam ithalatını göstermektedir.

Hesaplamalar sonrasında elde edilen sonuçların değerlendirilmesinde ise aşağıdaki değerlendirme şemasından yararlanılmaktadır (Altay & Gürpınar, 2010, s. 264):

$RCA_{ij} > 1$ ise i ülkesinin j mal grubunda rekabet gücü yüksek (nispi ihracat avantajına sahip),

$RCA_{ij} < 1$ ise i ülkesinin j mal grubunda rekabet gücü düşük (nispi ihracat dezavantajına sahip),

$RCA_{ij} = 1$ ise i ülkesinin j mal grubunda rekabet gücü dünya uzmanlaşma düzeyiyle aynı (herhangi bir karşılaştırmalı üstünlük ya da nispi ihracat dezavantajı söz konusu değildir) şeklinde yorum yapılmaktadır.

Çalışmada 2008-2019 yıl aralığında ülkelerin gerçekleştirmiş oldukları sektör bazlı ithalat ve ihracat değerleri kullanılmaktadır. Çalışmada kullanılan veriler Birleşmiş Milletlerin resmi internet sitesinde yayımlanan istatistiklerden (United Nations Comtrade Database, 2019 ve 2021) elde edilmiştir.

Sektörlerin/mal gruplarının oluşturulmasında ise Uluslararası Standart Ticaret Sınıflama Sistemi SITC-Rev 4 sınıflandırmasından yararlanılmıştır. Bu sınıflandırma sisteminde mal grupları 10 ana başlık altında toplanmış olup, bu mal gruplarına ait kodlar şu şekilde ifade edilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2019):

0 - Gıda ve canlı hayvanlar

1 - İçecekler ve tütün

2 - Ham maddeler (petrol hariç), yenilemeyen

3 - Mineral yakıtlar, yağlar ve ilgili malzemeler

4 - Hayvansal ve bitkisel sıvı yağlar, katı yağlar ve mumlar

5 - Kimyasallar ve ilgili ürünler

6 - Mamul ürünler, esas malzemesine göre sınıflandırılanlar

7 - Makine ve ulaşım araçları

8 - Çeşitli mamul ürünler

9 - Başka yerde sınıflandırılmamış mal ve işlemler.

IV.II. Çalışmanın Bulguları

Çalışma bulguları SITC Rev.4 çerçevesindeki her bir mal grubu için ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

IV.II.I. Gıda ve Canlı Hayvanlar Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Gıda ve Canlı Hayvanlar Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları, Tablo 6' da sunulmaktadır.

Tablo 6: Gıda ve Canlı Hayvanlar Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	2,70	5,97	0,70	2,07	4,02
2009	1,92	7,62	1,44	2,09	5,04
2010	1,41	9,11	0,90	2,96	3,08
2011	0,60	5,74	2,16	3,76	5,67
2012	0,60	3,23	1,43	4,35	8,08
2013	0,57	3,01	1,34	4,29	5,85
2014	0,95	2,75	1,23	4,91	6,33
2015	1,24	4,88	1,31	11,45	4,82
2016	1,10	4,18	2,83	12,17	2,61
2017	1,01	4,78	2,25	9,83	6,63
2018	0,48	3,12	1,84	7,48	2,59
2019	0,78	2,60	4,28	6,35	4,73
Ortalama	1,11	4,75	1,81	5,98	4,95

Tablo 6'ya göre Gıda ve Canlı Hayvanlar Mal Grubu'nda Türkiye'nin tüm BRICS ülkeleri karşısındaki rekabet gücünün- tüm yılların ortalamaları alındığında- yüksek olduğu gözlenmektedir. Yıl bazlı gelişmelere bakıldığında ise; Türkiye'nin sektörel rekabet gücünün Brezilya ve Rusya karşısında her geçen

yıl azaldığı; diğer BRICS ülkeleri karşısında ise arttığı görülmektedir. Ayrıca tabloda Türkiye'nin 2011 yılından 2014 yılı da dahil olmak üzere rekabet gücünde kayıplar yaşandığı da dikkat çekmektedir. Türkiye en yüksek rekabet gücünü Çin karşısında elde ederken, Güney Afrika ve Rusya karşısındaki rekabet avantajı da hemen hemen Çin'dekine yakın düzeyde bulunmaktadır.

Tablo sonuçları genel olarak Türkiye ekonomisinin bilinen bir yönüne işaret etmektedir. Türkiye her ne kadar son yıllarda bu mal grubunda ithalatını artırmakta olsa da halen bir tarım ve hayvancılık ülkesidir.

IV.II.II. İçecekler ve Tütün Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'İçecekler ve Tütün Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış RCA sonuçları Tablo 7' de sunulmaktadır.

Tablo 7: İçecekler ve Tütün Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	0,46	11,44	0,63	0,05	6,20
2009	0,14	12,77	0,37	1,59	60,78
2010	0,18	23,30	0,73	0,19	3,66
2011	0,18	27,50	1,11	1,72	1,76
2012	0,14	42,84	0,18	1,42	4,05
2013	0,25	20,13	0,94	0,83	2,51
2014	0,26	32,33	0,76	1,04	9,84
2015	0,43	7,79	0,59	2,36	16,14
2016	0,53	9,42	0,43	3,17	14,66
2017	0,52	7,28	0,40	1,43	104,92
2018	0,53	2,67	0,39	0,84	78,11
2019	0,28	3,58	0,51	1,67	2,15
Ortalama	0,33	16,75	0,59	1,36	25,40

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere Türkiye'nin BRICS ülkeleri karşısındaki İçecekler ve Tütün Mal Grubu'ndaki rekabet gücü çok büyük farklılıklar göstermektedir. İncelenen yıl aralığı ortalama RCA değerlerine bakıldığında; Türkiye'nin Brezilya ve Hindistan karşısında bahsi geçen mal grubunda hiç rekabet gücü bulunmamaktadır. Çin karşısındaki rekabet avantajı ise ortalama RCA değeri çerçevesinde 1'in üzerinde hesaplanmış olup (1,36), Türkiye'nin incelenen mal grubundaki rekabet avantajını göstermektedir. Türkiye; Rusya ve Güney Afrika karşısında incelenen mal grubu çerçevesinde ise çok güçlü bir rekabet avantajına sahip bulunmuştur. Fakat bu tespite rağmen; incelenen yıl aralığında hesaplanan değerlerin her yıl itibarıyla çok fazla değişkenlik gösterdiği de dikkat çekmektedir.

Genel olarak Türkiye'nin içecekler ve tütün mal grubundaki rekabet avantajını; Rusya, Güney Afrika ve Çin karşısında yakaladığını, buna karşılık Brezilya ve Hindistan karşısında bu mal grubunda bir rekabet avantajının olmadığını söylemek mümkündür.

IV.II.III. Hammaddeler (Petrol Hariç), Yenilemeyen Ürünler Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Hammaddeler (Petrol Hariç) Yenilemeyen Ürünler Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 8' de sunulmaktadır.

Tablo 8: Ham Maddeler (Petrol Hariç), Yenilemeyen Ürünler Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	0,07	0,74	3,54	29,73	0,05
2009	0,03	0,70	4,34	29,96	0,11
2010	0,03	0,62	3,68	35,41	0,27
2011	0,02	0,45	7,69	23,30	0,40
2012	0,03	0,42	8,48	29,80	0,20
2013	0,03	0,43	9,44	52,34	0,19
2014	0,03	0,33	10,05	37,64	0,13
2015	0,06	0,44	9,56	41,28	0,14
2016	0,06	0,47	14,27	39,96	0,43
2017	0,06	0,34	10,06	37,87	0,14
2018	0,06	0,47	21,21	23,83	0,12
2019	0,05	0,80	11,63	19,50	0,06
Ortalama	0,04	0,52	9,50	33,39	0,19

Türkiye, Ham Maddeler (Petrol Hariç), Yenilemeyen Ürünler Mal Grubu'nda; Çin ve Hindistan hariç, diğer BRICS ülkeleri karşısında hiçbir şekilde rekabet avantajına sahip değildir. Çin ve Hindistan karşısındaki rekabet avantajının ise oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Ham Maddeler (Petrol Hariç), Yenilemeyen Ürünler mal grubunun içeriğinde; deri, kauçuk, mantar, odun, kâğıt ve hamuru, tekstil elyafı, ham gübreler, ham mineraller, demirli metal cevherleri gibi hammaddeler yer almaktadır. Bu mal grubunda Brezilya, Rusya ve Güney Afrika'nın Türkiye karşısında rekabet avantajı elde etmiş olması, bu mal grubunda adı geçen ülkelerin doğal zenginliğe sahip olmaları nedeniyle çok da yadsınacak bir durum değildir.

IV.II.IV. Mineral Yakıtlar, Yağlar ve İlgili Malzemeler Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Mineral Yakıtlar, Yağlar ve İlgili Malzemeler Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 9' da sunulmaktadır.

Tablo 9: Mineral Yakıtlar, Yağlar ve İlgili Malzemeler Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya*	TR-Rusya	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	-	0,11	0,12	1,34	169,55
2009	-	0,09	0,07	101,36	39,64
2010	30453,15	0,10	0,02	40,42	0,70
2011	148,02	0,19	0,01	48,73	219,92
2012	40,08	0,15	0,03	90,51	47,94
2013	13,77	0,09	0,07	3,06	115,68
2014	1,61	0,12	0,07	3,93	66,82
2015	0,13	0,09	0,01	0,89	0,22
2016	0,19	0,04	0,04	0,53	0,28
2017	2,33	0,10	0,10	0,12	0,35
2018	291,67	0,07	0,27	0,07	0,38
2019	1,67	0,12	0,09	1,04	0,01
Ortalama	55,50	0,10	0,11	24,34	57,88

* 2008 ve 2009 yılları için Brezilya'nın ithalat ve ihracat değerlerine ulaşamamıştır. Ayrıca bu mal grubu için 2010 yılı RCA değerinin son derece yüksek çıkması nedeniyle; bu değer hesaplanırken kullanılan ithalat ve ihracat değerleri EK A da sunulmuştur.

Türkiye - Brezilya Mineral Yakıtlar, Yağlar Ve İlgili Malzemeler Mal Grubu çerçevesinde hesaplanan RCA değerlerine baktığımızda; sadece 2010 yılı için hesaplanan RCA değerinin oldukça yüksek olduğu dikkat çekmekte ve sonrasında Türkiye'nin Brezilya karşısında bu mal grubundaki rekabet avantajının azalmasına rağmen, yine de önemli bir avantaja sahip olduğu gözlenmektedir. (Türkiye'nin 2008 ve 2009 yılları için bu mal grubunda Brezilya'dan mal ithalatı bulunmadığından bu yıllar için bir RCA hesaplaması yapılamamış ve 2010 yılında da çok düşük miktarda ithalat gerçekleştirdiğinden 2010 yılı RCA değeri çok yüksek görünmekte olup, bu nedenle dikkate alınmaması daha doğru olacaktır.) Fakat yine de bu mal grubunda istikrarlı bir rekabet avantajı tespit edilememektedir.

Ortalama RCA değerlerine baktığımızda; Türkiye'nin. Mineral Yakıtlar, Yağlar Ve İlgili Malzemeler Mal Grubu'nda; Güney Afrika (RCA 57,88), Brezilya (RCA 55,50) ve Çin (RCA 24,34) karşısında yüksek rekabet avantajı yakaladığını söylemek mümkündür. Hindistan ve Rusya karşısında ise rekabet avantajının oldukça düşük olduğu (RCA Hindistan 0,11 ve RCA Rusya 0,10) gözlenmektedir.

Sonuç itibarıyla; Türkiye - BRICS arasındaki Mineral Yakıtlar, Yağlar Ve İlgili Malzemeler Mal Grubu'ndaki ticarete; Türkiye'nin rekabet avantajının istikrarsız olduğu söylenebilir.

IV.II.V. Hayvansal ve Bitkisel Sıvı Yağlar, Katı Yağlar ve Mumlar Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Hayvansal ve Bitkisel Sıvı Yağlar, Katı Yağlar ve Mumlar Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 10' da sunulmaktadır.

Tablo 10: Hayvansal ve Bitkisel Sıvı Yağlar, Katı Yağlar ve Mumlar Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	0,11	0,07	0,47	1,12	33,11
2009	0,06	0,06	0,76	21,26	101,11
2010	0,06	0,07	0,56	7,72	5,82
2011	-	0,03	0,50	9,41	1,20

Tablo 10: Devam.

2012	0,01	0,00	0,50	8,73	1,44
2013	0,27	0,02	0,72	7,58	146,13
2014	1,78	0,03	0,82	21,07	0,68
2015	0,84	0,02	0,55	31,22	0,00
2016	1,20	0,00	0,86	79,01	0,60
2017	2,73	0,00	0,35	43,76	27,15
2018	3,39	0,00	3,62	34,04	0,39
2019	1,90	0,67	0,98	20,57	0,24
Ortalama	1,12	0,08	0,89	23,79	26,49

Hayvansal ve Bitkisel Sıvı Yağlar, Katı Yağlar ve Mumlar Mal Grubu RCA ortalama Değerlerini incelediğimizde; Türkiye'nin Çin (RCA 23,79) ve Güney Afrika (RCA 26,49) karşısında çok yüksek; Brezilya karşısında ise (RCA 1,12) yüksek rekabet avantajı yakaladığı gözlenmektedir. Aynı mal grubunda Türkiye'nin, Rusya (RCA 0,08) ve Hindistan (RCA 0,89) karşısında ise rekabet dezavantajına sahip olduğu dikkat çekmektedir.

İlgili mal grubundaki gelişmelere yıllar itibariyle bakıldığında ise Türkiye her ne kadar Çin ve Güney Afrika karşısında rekabet gücü yüksek bir ülke olarak görünse de istikrarsız değerlerin varlığı çok fazla dikkat çekmektedir. Bu istikrarsızlığın sebebi olarak, Türkiye ve adı geçen ülkelerde ilgili mal grubundaki ticaretin istikrarsızlığının yattığı düşünülmektedir. Bu da bu ülkeler karşısında elde edilen rekabet avantajının sürdürülebilirliği adına bir soru işareti oluşturmaktadır.

IV.II.VI. Kimyasallar ve İlgili Ürünler Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Kıyasallar ve İlgili Ürünler Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 11' de sunulmaktadır.

Tablo 11: Kimyasallar ve İlgili Ürünler Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	1,45	2,78	0,65	0,47	0,29
2009	0,60	2,52	0,26	0,60	0,46
2010	0,96	3,09	0,42	0,46	0,85
2011	0,76	2,18	0,29	0,36	1,82
2012	0,50	2,51	0,25	0,46	2,34
2013	0,79	1,97	0,36	0,31	1,66
2014	0,88	2,57	0,41	0,30	2,08
2015	1,10	2,95	0,43	0,33	1,70
2016	1,54	2,61	0,55	0,44	2,14
2017	2,45	2,35	0,64	0,26	5,34
2018	3,20	2,33	0,91	0,23	3,84
2019	3,09	2,73	0,83	0,25	2,01
Ortalama	1,44	2,55	0,50	0,37	2,04

Kıyasallar ve İlgili Ürünler Mal Grubu'nda hesaplanan ortalama RCA değerleri; Türkiye'nin Brezilya (RCA 1,44), Rusya (RCA 2,55) ve Güney Afrika (RCA 2,04) karşısında rekabet avantajı yakaladığını göstermektedir. Ortalama RCA değerlerine göre; Türkiye'nin dezavantajlı olduğu BRICS ülkeleri ise Hindistan (RCA 0,42) ve Çin (RCA 0,42) olarak tespit edilmiştir.

İlgili mal grubundaki RCA değerlerini yıllar çerçevesinde incelediğimizde ise; Türkiye'nin Brezilya karşısındaki rekabet gücünün 2009-2014 yılları arasında Brezilya lehine değiştiği, ama 2015 yılından itibaren sürecin tekrar Türkiye lehine döndüğü söylenebilir. Benzer bir duruma 2008-2010 yıl aralığı için Güney Afrika'nın rekabet gücünde de rastlanmaktadır. Bu yıl aralığında rekabet üstünlüğü Güney Afrika'dayken, 2011 yılından itibaren avantaj Türkiye'ye kaymıştır. İlgili mal grubunda incelenen tüm yıllar için Türkiye'nin Rusya karşısındaki rekabet avantajının sürekliliği ise dikkat çekmektedir.

IV.II.VII. Mamul Ürünler, Esas Malzemesine Göre Sınıflandırılanlar Mal Grubu RCA Sonuçları

Bu mal grubunda başka yerde belirtilmeyen işlenmiş deri ve köseleler, mamul kauçuk, mamul mantar ve ahşaplar (mobilya hariç), kâğıt, mukavva ve kâğıt hamurundan veya kâğıt ve mukavvadan eşyalar, tekstil iplikleri, kumaşlar, tekstilden başka yerde sınıflandırılmamış hazır eşyalar ve ilgili ürünler, metalik

olmayan mineral mamuller, başka yerde sınıflandırılmamış, demir ve çelik, demir dışı metaller, metal eşyalar yer almaktadır.

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Mamul Ürünler, Esas Malzemesine Göre Sınıflandırılanlar Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 12' de sunulmaktadır.

Tablo 12: Mamul Ürünler, Esas Malzemesine Göre Sınıflandırılanlar Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	2,39	1,67	0,80	0,35	2,06
2009	3,32	2,28	0,97	0,71	1,38
2010	3,53	1,76	0,81	0,40	2,46
2011	4,87	1,65	1,07	0,47	6,07
2012	6,70	2,43	1,01	0,46	4,26
2013	4,40	1,84	1,34	0,50	2,88
2014	3,59	1,91	1,29	0,51	1,74
2015	3,25	1,50	0,77	0,41	1,46
2016	2,13	0,77	0,93	0,61	2,66
2017	1,00	0,67	0,83	0,46	6,46
2018	1,46	0,80	0,31	0,41	3,34
2019	1,92	1,01	0,79	0,54	2,50
Ortalama	3,21	1,52	0,91	0,49	3,11

Tablo 12'de değerlendirilen mal grubu için Türkiye - BRICS ülkeleri rekabet gücü yıl ortalama sonuçları; Türkiye'nin Brezilya (RCA 3,21), Rusya (RCA 1,52) ve Güney Afrika (RCA 3,11) karşısında rekabet avantajına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu ortalama RCA sonuçları Türkiye'nin Hindistan (RCA 0,91) ve Çin (RCA 0,49) karşısında rekabet avantajının bulunmadığını da ortaya koymaktadır. Yıl bazlı RCA değerlerini incelediğimizde ise Türkiye'nin Rusya ve Hindistan karşısında elde etmiş olduğu rekabet avantajının, özellikle son yıllarda azaldığı ve Rusya karşısında ise tamamen ortadan kalktığı gözlenmektedir. Türkiye'nin bu mal grubunda rekabet avantajını hiç kaybetmediği ülkeler ise Brezilya ve Güney Afrika olmuştur.

IV.II.VIII. Makine ve Ulaşım Araçları Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Makine ve Ulaşım Araçları Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 13' de sunulmaktadır.

Tablo 13: Makine ve Ulaşım Araçları Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya*	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	1,75	348,14	1,80	0,18	0,47
2009	2,17	203,16	1,97	0,10	0,70
2010	2,77	80,27	1,80	0,09	2,61
2011	2,17	137,20	1,96	0,11	3,45
2012	2,51	143,09	1,77	0,08	3,09
2013	1,95	200,90	1,94	0,05	4,43
2014	2,94	124,05	1,29	0,08	3,94
2015	3,21	64,56	0,97	0,11	2,07
2016	3,72	68,22	1,16	0,10	0,67
2017	2,45	74,67	1,26	0,11	0,95
2018	4,67	65,17	1,44	0,13	1,61
2019	4,87	70,14	1,67	0,16	1,23
Ortalama	2,93	131,63	1,59	0,11	2,10

* Türkiye-Rusya RCA değerlerinin yüksek çıkması nedeniyle, iki ülke arasındaki dış ticaret verileri EK B'de sunulmuştur.

Makine ve Ulaşım Araçları Mal Grubu kategorisinde gerçekleştirilen RCA hesaplamalarının yıl ortalamalarını incelediğimizde; Türkiye'nin Çin hariç (RCA=0,11) diğer BRICS ülkeleri karşısında rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca bu sonuçlarda Türkiye'nin özellikle Rusya karşısında elde ettiği yüksek rekabet gücü de dikkat çekmektedir. Yıllar itibariyle mal grubundaki indeks değerlerini incelediğimizde ise; Türkiye'nin Güney Afrika karşısındaki rekabet avantajını son 2016 ve 2017 yıllarında kaybettiği, fakat incelenen son iki yılda yeniden kazandığı da dikkat çeken bir diğer durum olmaktadır.

IV.II.IX. Çeşitli Mamul Ürünler Mal Grubu RCA Sonuçları

Bu mal grubunda prefabrik yapılar, mobilyalar ve bunların parçaları, seyahat eşyaları, giyim eşyası ve giysi aksesuarları, mesleki, bilimsel ve kontrol alet ve cihazları, fotoğrafçılıkla ilgili aletler gibi başka yerde sınıflandırılmamış çeşitli mamul ürünler yer almaktadır. Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Çeşitli Mamul Ürünler Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 14' de sunulmaktadır.

Tablo 14: Çeşitli Mamul Ürünler Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya*	TR-Hindistan	TR-Çin	TR-G. Afrika
2008	1,19	925,38	0,23	0,09	5,29
2009	0,69	217,22	0,22	0,09	3,57
2010	0,83	768,47	0,32	0,09	15,87
2011	1,30	465,46	1,04	0,13	97,57
2012	1,56	700,40	0,69	0,18	42,67
2013	1,30	534,08	0,98	0,21	47,05
2014	2,38	410,55	0,84	0,29	22,55
2015	1,82	129,47	0,98	0,37	17,96
2016	8,63	148,67	1,35	0,58	31,64
2017	13,26	371,19	1,68	0,58	46,62
2018	15,60	184,57	0,91	0,67	45,64
2019	17,38	180,29	0,38	0,71	24,33
Ortalama	5,50	419,65	0,80	0,33	33,40

* Türkiye-Rusya RCA değerlerinin yüksek çıkması nedeniyle, iki ülke arasındaki dış ticaret verileri EK C'de sunulmuştur.

Çeşitli Mamul Ürünler Mal Grubuna ait RCA değerlerinin 10 yıllık ortalamasına bakıldığında; Türkiye'nin Brezilya (RCA=5,50), Rusya (RCA=419,65) ve Güney Afrika (RCA=33,40) karşısındaki rekabet gücünün yüksek olduğu söylenebilmektedir. Yine ortalama RCA değerlerine göre Türkiye'nin; Hindistan (RCA=0,80) ve Çin (RCA=0,33) karşısında rekabet avantajını yakalayamadığı da gözlenmektedir. Ayrıca Türkiye-Hindistan arasındaki incelenen mal grubu ticareti rekabet avantajının, zaman zaman Türkiye'ye geçtiği de (2011, 2016 ve 2017 yılları) dikkat çekmektedir.

IV.II.X. Başka Yerde Sınıflandırılmamış Mal ve İşlemler Mal Grubu RCA Sonuçları

Türkiye ve BRICS ülkelerinin 'Başka Yerde Sınıflandırılmamış Mal ve İşlemler Mal Grubu' çerçevesinde hesaplanmış ve karşılaştırmalı olarak rekabet avantajını gösteren RCA sonuçları Tablo 15' de sunulmaktadır.

Tablo 15: Başka Yerde Sınıflandırılmamış Mal Ve İşlemler Mal Grubu RCA Değerleri

Yıllar	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan*	TR-Çin*	TR-G. Afrika
2008	109,00	0,01	14515,89	11,93	0,77
2009	0,48	0,02	-	39,07	0,97
2010	0,40	0,01	26587,70	74,93	0,45
2011	2,42	0,01	181891,89	367,24	0,02
2012	3,24	0,01	296,48	117,21	0,03
2013	0,71	0,01	679,50	121,65	0,02
2014	-	0,01	253,59	93,36	0,02
2015	0,12	0,02	9267,79	76,75	0,30
2016	0,27	0,03	289,47	160,31	0,09
2017	43,78	0,03	919,80	126,89	0,08
2018	16,21	0,04	32688,24	396,03	0,05
2019	2,66	0,02	70,80	2605,28	0,09
Ortalama	16,30	0,02	24314,65	349,22	0,24

* Türkiye'nin Hindistan ve Çin'le bu mal grubundaki ticaretine ait RCA değerleri çok inişli çıkışlı sonuçlar verdiği için EK D ve EK E'de hesaplamada kullanılan ithalat ve ihracat değerleri ayrıca sunulmuştur.

Başka Yerde Sınıflandırılmamış Mal ve İşlemler Mal Grubu'na ait RCA sonuçlarının ilginç olduğu dikkat çekmektedir. Hesaplanan RCA ortalamalarına göre Türkiye'nin; Brezilya, Hindistan ve Çin karşısında yüksek rekabet avantajına sahip olduğu; Rusya ve Güney Afrika karşısında ise rekabet avantajını bu mal grubunda bu iki ülkeye bırakmak zorunda kaldığı gözlenmektedir. Ülkelerin elde ettikleri rekabet

avantajları yıl bazlı olarak değerlendirildiğinde ise; Türkiye'nin Hindistan karşısında elde ettiği çok yüksek oranlı rekabet avantajı ve Brezilya karşısında ortaya koyduğu istikrarsız rekabet gücü dikkat çekmektedir.

V. Sonuç

Çalışma 12 yıllık bir periyotta 5 farklı ülke ve 10 farklı mal grubu için gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle çalışmada elde edilen ampirik bulgular 10 farklı tablo ile sunulmuştur. Bu durum elde edilen bulguların net olarak görülüp değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu amaçla çalışma bulgularının takibini kolaylaştırmak ve daha doğru bir değerlendirme gerçekleştirebilmek adına, her bir mal grubu için 12 yıla ait ortalama RCA değerlerinin yer aldığı bir özet tablo düzenlenmiş ve Tablo 16'da ortalama RCA değerleri bir arada verilmiştir.

Tablo 16: Tüm Mal Grupları İçin 2008-2019 Yıl Aralığı Ortalama RCA Değerleri

Mal Grubu	TR-Brezilya	TR-Rusya	TR-Hindistan*	TR-Çin*	TR-G. Afrika
0	1,11	4,75	1,81	5,98	4,95
1	0,33	16,75	0,59	1,36	25,40
2	0,04	0,52	9,50	33,39	0,19
3	55,50	0,10	0,11	24,34	57,88
4	1,12	0,08	0,89	23,79	26,49
5	1,44	2,55	0,50	0,37	2,04
6	3,21	1,52	0,91	0,49	3,11
7	2,93	131,63	1,59	0,11	2,10
8	5,50	419,65	0,80	0,33	33,40
9	16,30	0,02	24314,65	349,22	0,24

Yapılan RCA hesaplamaları sonrasında 10 mal grubu için elde edilen sonuçları mal grubu bazlı değerlendirdiğimizde; Türkiye'nin BRICS ülkelerinin hepsine karşı rekabet avantajı yakaladığı tek bir mal grubu bulunduğu gözlenmektedir. Bu da 'Gıda ve Canlı Hayvanlar Mal Grubu'dur. Bu mal grubu içerisinde yer alan alt mal grupları ticareti incelendiğinde (UN, 2021) ise, Türkiye'nin BRICS ihracatında sebze-meyve, süt ürünleri ve kuş yumurtaları ve su ürünleri ihracatındaki ağırlığı dikkat çekmektedir. Fakat Türkiye'nin bu mal grubunda yükselen sektörünün Su Ürünleri olacağı düşünülmekte ve bu sektöre ayrı bir özen gösterilmesi gerektiğine inanılmaktadır (Kuşat, 2019a).

Türkiye-BRICS dış ticaretinde Türkiye için rekabet avantajı sağlayan bir diğer mal grubu ise 'Makine ve Ulaşım Araçları Mal Grubu' olarak tespit edilmiştir. Bu mal grubunda Türkiye'nin sadece Çin karşısında rekabet avantajı yakalayamadığı gözlenmektedir. Türkiye'nin Çin hariç, diğer BRICS ülkeleriyle bu mal grubundaki ticaretini alt mal gruplarını baz alarak değerlendirdiğimizde (UN, 2021) ise; belirli endüstriler için uzmanlaşmış makineler, metal işleme makineleri, ofis makineleri, elektrikli makine ve cihazlar ve karayolu araçları mal gruplarında elde edilen bir rekabet avantajı tespit edilmektedir. Aslında bu mal grupları aynı zamanda Türkiye'nin ihracatında genel olarak da ön plana çıkan mal gruplarıdır.

Türkiye dış ticaretinde bir diğer önemli ihracat kalemi olan tekstil sektörü, 6. mal grubunun içerisinde ve bu grubun alt grubu olan 'tekstil ipliği, kumaşlar, tamamlanmış eşyalar, başka yerde sınıflandırılmamış ürünler ve ilgili ürünler' kategorisinde yer almaktadır. Türkiye-BRICS ticaretinde 6. mal grubunda beklenen rekabet avantajının Brezilya, Rusya ve Güney Afrika karşısında sağlanmasına rağmen; Çin ve Hindistan karşısında elde edilemediği gözlenmektedir. Bu durum Türkiye tekstil sektörünün Çin ve Hindistan tekstil sektörleri karşısındaki rekabet dezavantajını göstermektedir. Bu nedenle tekstil sektöründe de politik açıdan bir düzenlemeye gidilmesi gerektiği, aksi takdirde Türk tekstil sektörü rekabet avantajında dünya genelinde aşınmalar yaşanacağı aşıkardır.

Türkiye'nin BRICS ülkeleri karşısında en az rekabet avantajına sahip olduğu mal grubu ise 'Ham Maddeler (Petrol Hariç) Yenilemeyen Mal Grubu' olarak belirlenmiştir. Türkiye'nin bu mal grubunda Çin ve Hindistan'a karşı elde ettiği rekabet avantajını, Brezilya, Rusya ve Güney Afrika karşısında gösteremediği görülmektedir. Türkiye'nin üretimdeki ithal hammadde bağımlılığı bilinmekte olan bir gerçek olduğuna göre, bu bağımlılığın azaltılmasına yönelik politikaların hayata geçirilmesi, atıkların değerlendirilmesi konusunun sadece söz ve yazılarda kalmaması son derece önemlidir.

Çalışma sonuçlarını ülke bazlı değerlendirdiğimizde ise; Türkiye'nin incelenen tüm mal grupları için Brezilya ve Güney Afrika karşısında daha üstün bir rekabet avantajı yakaladığını söyleyebiliriz. Çünkü Türkiye, 10 mal grubunun 8 tanesinde hem Brezilya hem de Güney Afrika karşısında rekabet üstünlüğü elde etmektedir. Türkiye Brezilya karşısındaki rekabet avantajını 1 ve 2 numaralı mal gruplarında, Güney Afrika karşısındaki rekabet avantajını 2 ve 9 numaralı mal gruplarında diğer ülkeye bırakmak zorunda kalmıştır. Türkiye karşısında tüm mal grupları için en yüksek rekabet avantajı yakalayan ülke ise Hindistan

olmuştur. Türkiye 10 mal grubunun sadece 4 tanesinde Hindistan'a karşı rekabet avantajı yakalamış, 6 mal grubunda ise avantajı Hindistan'a bırakmak zorunda kalmıştır.

Elde edilen bulgular ve yapmış olduğumuz değerlendirmeler çerçevesinde; BRICS ülkelerinden Brezilya, Rusya ve Güney Afrika'nın özellikle doğal kaynak zenginliklerini rekabet avantajına dönüştürdükleri, Çin ve Hindistan'ın ise mevcut emek yoğunluklarını farklı mal gruplarında avantaja dönüştürdükleri anlaşılmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin faktör donanımının Çin ve Hindistan'a daha yakın özellikler sergilediği elde edilen RCA sonuçlarından da anlaşılmakta olup, Türkiye'nin gerçek rakiplerinin bu iki ülke olduğu; diğer ülkelerle olan ticaretinin ise daha çok birbirlerinin eksiklerini tamamlayıcı yönde geliştiği gözlenmektedir.

Türkiye'nin BRICS ülkeleri karşısındaki rekabet gücünü artırmak için gereken doğru politikayı belirlemek için sadece ana mal gruplarına yönelik RCA değerlerini baz alarak hareket etmek çok da doğru olmayacaktır. Bu nedenle BRICS karşısında en güçlü rekabet avantajı elde edilen mal gruplarının alt mal gruplarıyla birlikte değerlendirilmesi gerekir. Nihayetinde bu çalışma Türkiye'nin BRICS karşısında 'gıda ve canlı hayvanlar' ve 'makine ve ulaşım araçları'ndaki rekabet üstünlüğünü ortaya koymuştur. Fakat bundan sonraki çalışmaların bu iki mal grubunun alt mal gruplarına yönelmesi ve gerçek dış ticaret ve rekabet politikalarının bu süreç sonrasında belirlenmesine ihtiyaç vardır. Ancak bu şekilde Türkiye'nin kaynak israfının azaltılıp verimliliğin artırılması, dış ticaretten elde edilen gelirin yükseltilmesi mümkün olabilecektir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar, makaleye katkılarının eşit olduğunu beyan etmişlerdir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Tez savunmasında yer alan jüri üyelerine katkı ve desteklerinden dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Çatışma Beyanı: Yazarlar, kendileri ve üçüncü taraflar açısından herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik Kurul Raporu Gerekliliği Beyanı: Yazarlar, makalede etik kurul raporuna ihtiyaç duyulmadığını beyan etmişlerdir.

Kaynakça

- Altay, B. & Gürpınar, K. (2010). Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler ve bazı rekabet gücü endeksleri: Türk mobilya sektörü üzerine bir uygulama. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 257-274.
- Altay, N.O. & Gacaner, A. (2003). *Turkey's dynamics of competition: a comparative analysis of competitiveness of the textile and clothing industry*. Paper Presented at the VII. ERC/METU International Economy Congress; Ankara.
- Altundal, V. (2014). *Bölgesel ticaret anlaşmalarının 2008 küresel ekonomik kriz sonrası Türkiye' nin dış ticaret açığına etkisi ve Gümrük Birliği Anlaşması örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi).
- Amighini, A., Leone, M. & Rabellotti, R. (2011). Persistence versus change in the international specialization pattern of Italy: How much does the 'district effect' matter?. *Regional Studies*, 45(3), 381-401.
- Balassa, B. (1965). Trade liberalisation and revealed comparative advantage. *The Manchester School of Economic and Social Studies*, 33, 99-117.
- Barattieri, A. (2014). Comparative advantage, service trade and global imbalances. *Journal of International Economics*, 92, 1-13.
- Bilas, V. & Bošnjak, M. (2015). Revealed comparative advantage and merchandise exports: The case of merchandise trade between Croatia and the rest of the European Union member countries. *Ekonomika Praksis Dbk. God. XXIV, Br. 1*, 29-47.
- Canela, M.A., Collazo, E.P. & Santiso, J. (2006). *Capital flows to BRICs countries: Fundamentals or just liquidity?*. Presented at the Latin American and Caribbean Economic Association Conference, Mexico, DF, November 2-4 2006 (unpublished).
- Çoban, O. & Kök, R. (2005). Türkiye tekstil endüstrisi ve rekabet gücü: AB ülkeleriyle karşılaştırmalı bir analiz örneği (1989-2001). *İktisat, İşletme ve Finans Dergisi*, 20(228), 68-81.
- De Benedictis, L. & Tamberi, M. (2002). A Note on the Balassa Index of revealed comparative advantage. *Universita' Politecnica delle Marche (I), Dipartimento di Scienze Economiche e Sociali, Working Papers* 158.
- Erlat, G. & Erlat, H. (2004). *Türkiye'nin Orta Doğu Ülkeleri ile olan ticareti - 1990-2002*. (Ed.) E. Uygur ve İ. Civcir, GAP Bölgesinde Dış Ticaret ve Tarım, TEK Yayını.
- Ferto, I. & Hubbard, L. (2002). Revealed comparative advantage and competitiveness in Hungarian agri-food sectors technology foresight in Hungary. *Institute of Economics Hungarian Academy of Sciences, Discussion papers*. 2002/8.
- Gacaner Atış, A. (2014). Türkiye'nin tekstil ve konfeksiyon sektörünün karşılaştırmalı rekabet analizi. *Ege Akademik Bakış*, 14(2), 315-334, Nisan 2014.
- Hatırlı, S.A., Demircan, V. & Özkan, B. (2003). *Tekstil ve konfeksiyon ihracatında Türkiye'nin rekabet durumu*. Türkiye VI. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü. N.106, 115-122.
- Hossain, Md.B. (2006). Export performance of Bangladesh's fisheries sector. *The Journal of Developing Areas*, 39(2):36-77.
- Jayawickrama, A. & Thangavelu, S.M. (2010). Trade linkages between China, India and Singapore: Changing comparative advantage of industrial products. *Journal of Economic Studies*, 37(3), 248-266.
- Kaitila, V. & Wigren, M. (1999). Revealed comparative advantage in trade between the European Union and the Baltic Countries. *The Research Institute of the Finnish Economy Discussion Papers*, No. 697.
- Kara, O. & Erkan, B. (2011). Türkiye'nin emek yoğun mal ihracatındaki karşılaştırmalı üstünlüklerin makroekonomik büyüklüklerle ilişkisi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Bahar, 7(1), 67-93.
- Kösekahyaoglu, L. & Özdamar, G. (2005). Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya ve Estonya'nın Sektörel Rekabet Gücü ve Dış Ticaret Yapısı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Sosyoekonomi*, 2005-2, 73-102.

- Kuşat, N. (2015). Gümrük Birliği Antlaşmasını takip eden süreçte Türkiye BRICS dış ticareti yoğunlaşma analizi. *Yönetim ve Ekonomi Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi*, 22(1), 219-238.
- Kuşat, N. (2019a). Su ürünleri sektörü rekabet gücü analizi: Türkiye ve beş lider ülke örneği. *Acta Aquatica Turcica*, 15(1), 43-54.
- Kuşat, N. (2019b). Türkiye turizm sektörünün dünya sektör liderleri karşısındaki rekabet gücü. *Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi Dergisi*, 20(1), 141-165.
- Liesner, H. H. (1958). The European Common Market and British Industry. *The Economic Journal*, 68(270), 302. <https://doi.org/10.2307/2227597>
- Mahajan, V., Nauriyaland, D.K. & Singh, S.P. (2015). Trade performance and revealed comparative advantage of Indian pharmaceutical industry in new IPR regime. *International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing*, 9(1), 56-73.
- O'Neill, J., Wilson, D., Purushothaman, R. & Stupnytska, A. (2005). How solid are the BRICs. *Global Economics*, Paper No. 1341, Goldman Sachs, December.
- Özdemir, M. B. & Kösekahyaoglu, L. (2018). Türkiye'nin fındık, zeytinyağı ve kuru kayısı ürünlerindeki rekabet gücünün açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile analizi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi (ASSAM-UHAD)-ASSAM International Refereed Journal*, (12), 88-107.
- Riaz, K. & Jansen, H.G.P. (2012). Spatial patterns of revealed comparative advantage of Pakistan's agricultural exports. *Pakistan Economic and Social Review*, 50(2), 97, Winter 2012.
- Sarıçoban, K. & Kösekahyaoglu, L. (2017). Ticaret sonrası verilerle rekabet gücünün ölçülmesinde kullanılan indeksler üzerine bir literatür taraması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47), 424-444.
- Schiller, B. (2011). Beyond the BRICS. *Financial Management*, March-2011, 27-30.
- Serin, V. ve Civan, A. (2008). Revealed comparative advantage and competitiveness: A case study for Turkey Towards the EU. *Journal of Economic and Social Research*. 10(2), 25-41.
- Seyoum, B. (2007). Revealed comparative advantage and competitiveness in services: A study with special emphasis on developing countries. *Journal of Economic Studies*. 34(5), 376 - 388.
- Simon, J.P. (2011). The ICT landscape in BRICS Countries: Brazil, India, China. European Commission *Joint Research Centre Institute For Prospective Technological Studies*; Luxembourg; Publications Office of the European Union.
- Standard & Poors, (2009). BRIC by name, BRIC by Nature?. *Ratings Direct*.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). *Konularına göre istatistikler*, <https://tuik.gov.tr>, (8 Nisan 2019).
- United Nations. (2019). *Comtrade database*, <https://comtrade.un.org/data>, (15 Nisan 2019).
- United Nations. (2021). *Comtrade database*, <https://comtrade.un.org/data>, (24 Nisan 2021).
- Vollrath, T. L. (1991). A theoretical evaluation of alternative trade intensity measures of revealed comparative advantage. *Weltwirtschaftliches Archiv*, 127(2), 265-280. <https://doi.org/10.1007/bf02707986>
- Wilson, D. & Purushothaman, R. (2003). Dreaming with BRICs: The path to 2050. *Global Economics*, Paper No: 99, 1st October, Goldman Sachs.
- Wziatek Kubiak, A. (2003). Critical synthesis, review of the main findings, methodologies and current thought on competitiveness of accession countries mapping of competence. *Center for Social and Economic Research*.
- World Trade Organization. (2019). *WTO data*, <https://timeseries.wto.org> (06.06.2020).
- Yücel, Y. (2010). Uluslararası ticaretin serbestleştirilmesi sürecinde türk tekstil ve hazır giyim sektörünün rekabet gücü ve Çin tehdidi. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 29(2), 227-250.

EKLER**EK: A**

Yıllar	Türkiye'nin Brezilya'ya Toplam İhracatı	Türkiye'nin Brezilya'dan Toplam İthalatı	Türkiye'nin Brezilya'ya 3 Sektörü İhracatı	Türkiye'nin Brezilya'dan 3 Sektörü İthalatı
2007	229,913,652	1,172,669,219	2,913,351	543,848
2008	318,027,480	1,423,867,764	7,684,796	-
2009	388,206,717	1,105,889,970	2,982,738	-
2010	614,551,000	1,347,524,940	6,610,895	476
2011	883,471,294	2,074,353,931	1,859,703	29,499
2012	1,002,759,403	1,770,094,120	175,231,900	10,266,337
2013	936,095,843	1,408,806,202	77,839,593	8,505,708
2014	794,186,310	1,728,745,207	318,317	431,644
2015	458,366,804	1,792,241,432	180,699	5,453,026
2016	333,741,410	1,788,012,371	143,598	4,091,239
2017	384,904,079	2,544,927,922	1,407,294	3,987,531
2018	489,542,652	3,257,706,030	1,484,190	33,862
2019	494,894,886	2,655,109,120	1,628,999	5,231,130

EK: B

Yıllar	Türkiye'nin Rusya'ya Toplam İhracatı	Türkiye'nin Rusya'dan Toplam İthalatı	Türkiye'nin Rusya'ya 7 Sektörü İhracatı	Türkiye'nin Rusya'dan 7 Sektörü İthalatı
2007	4,726,853,152	23,508,494,288	1,352,548,775	43,114,990
2008	6,483,003,596	31,364,476,862	2,223,835,956	30,903,772
2009	3,189,607,392	19,450,085,570	618,492,762	18,564,105
2010	4,628,152,963	21,600,641,439	1,083,909,424	63,023,083
2011	5,992,633,393	23,952,914,321	1,739,513,981	50,677,927
2012	6,680,777,245	26,625,286,056	1,791,056,518	49,884,418
2013	6,964,209,480	25,064,213,832	2,037,287,016	36,496,199
2014	5,943,014,110	25,288,597,271	1,525,723,790	52,335,690
2015	3,589,463,587	20,399,806,025	671,692,366	59,126,667
2016	1,732,953,579	15,162,386,047	457,737,960	58,706,331
2017	2,734,315,893	19,514,093,954	687,146,994	65,679,504
2018	3,401,617,084	21,989,571,103	870,991,170	86,390,306
2019	4,152,137,036	23,115,236,226	1,096,386,060	87,024,241

EK: C

Yıllar	Türkiye'nin Rusya'ya Toplam İhracatı	Türkiye'nin Rusya'dan Toplam İthalatı	Türkiye'nin Rusya'ya 8 Sektörü İhracatı	Türkiye'nin Rusya'dan 8 Sektörü İthalatı
2007	4,726,853,152	23,508,494,288	620,982,885	4,243,429
2008	6,483,003,596	31,364,476,862	687,749,349	3,595,594
2009	3,189,607,392	19,450,085,570	359,346,042	10,087,643
2010	4,628,152,963	21,600,641,439	608,212,449	3,693,908
2011	5,992,633,393	23,952,914,321	773,176,768	6,639,569
2012	6,680,777,245	26,625,286,056	938,553,69	5,340,500
2013	6,964,209,480	25,064,213,832	988,694,297	6,662,541
2014	5,943,014,110	25,288,597,271	796,488,994	8,255,376
2015	3,589,463,587	20,399,806,025	436,672,90	19,168,023
2016	1,732,953,579	15,162,386,047	241,560,178	14,216,521
2017	2,734,315,893	19,514,093,954	431,587,020	8,298,012
2018	3,401,617,084	21,989,571,103	600,308,451	21,025,387
2019	4,152,137,036	23,115,236,226	598,130,837	18,468,901

EK: D

Yıllar	Türkiye'nin Hindistan'a Toplam İhracatı	Türkiye'nin Hindistan'dan Toplam İthalatı	Türkiye'nin Hindistan'a 9 Sektörü İhracatı	Türkiye'nin Hindistan'dan 9 Sektörü İthalatı
2007	348,228,767	2,299,732,094	21,949,519	294,360
2008	542,729,876	2,457,908,420	35,709,683	11,141
2009	409,202,201	1,902,606,651	22,106,959	-
2010	606,080,868	3,409,937,589	85,629,448	18,120
2011	756,081,773	6,498,651,492	167,476,900	7,914
2012	791,720,122	5,843,637,676	198,937,735	4,952,550
2013	586,927,237	6,367,790,621	34,294,273	547,568
2014	586,588,922	6,898,576,779	37,118,346	1,721,410
2015	650,318,958	5,613,569,676	165,443,347	154,094
2016	651,702,660	5,757,246,112	51,666,137	1,576,789
2017	758,560,340	6,216,638,566	44,142,668	393,307
2018	1,123,158,744	7,535,658,117	60,184,396	12,353
2019	1,166,519,725	6,635,225,398	59,042,932	4,743,482

EK: E

Yıllar	Türkiye'nin Çin'e Toplam İhracatı	Türkiye'nin Çin'den Toplam İthalatı	Türkiye'nin Çin'e 9 Sektörü İhracatı	Türkiye'nin Çin'den 9 Sektörü İthalatı
2007	1,039,523,082	13,234,091,842	151,151,877	4,069,929
2008	1,437,203,856	15,658,210,407	222,245,429	203,044,280
2009	1,600,296,212	12,676,572,760	215,335,630	43,659,112
2010	2,269,175,473	17,180,806,446	334,371,665	33,787,009
2011	2,466,316,097	21,693,335,513	436,801,202	10,461,876
2012	2,833,255,270	21,295,241,830	326,102,924	20,911,705
2013	3,600,865,335	24,685,885,338	332,368,745	18,730,604
2014	2,861,052,429	24,918,223,694	286,869,589	26,762,654
2015	2,414,932,399	24,873,451,911	284,438,140	38,171,572
2016	2,328,044,002	25,441,432,799	180,981,529	12,337,482
2017	2,936,261,788	23,370,619,564	276,646,224	17,352,949
2018	2,915,130,704	20,719,069,509	431,003,041	7,735,114
2019	2,726,407,095	19,127,997,104	285,791,921	769,617